

İBN HACER EL-ASKALÂNÎ HAZRETLERİ: İSLAM ALİMİ VE ESERLERİ

Euzubillahimineşaydanirracim.

Bismillahirrahmanirrahim

el-Hadu lillâhi rabbi'l-âlemîn. Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. Hamden kemâ yenbâğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih. Ve'sselâtü ve'sselâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve men tebiahû bi-ihsânin ve üsvetine'l-hasenetî Muhammedini'l-Mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

a. Hakim Kişi Yaptığı İş Hikmetli Yapandır

Emmâ ba'd.

«وأما بعض الحكماء حين سئل: كيف أنت؟ فقال:

أنا مع المولى على الموافقة ومع النفس على

المخالفة ومع الخلق على النصيحة ومع الدنيا على

الضرورة»

Ve emmâ ba'zu'l-hükemâ hiyne süile: Keyfe ente? Fe-kâle: Ene mea'l-mevlâ ale'l-muvâfakati ve mea'n-nefsi ale'l-muhâlefeti ve mea'l-halki ale'n-nasîhati ve mea'd-dünyâ ale'zzarûreti.

Bu çıktı kurada. Sohbetin mevzuunu kurayla seçelim dedik. Konuşmaya başlamadan önce Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in ruh-i pâkine ve âlinin, ashabının, etbâının, sâdâd ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin ruhlarına. Ve uzaktan yakından dinî bir sohbettir diye, kardeşliktir, arkadaşlıktır diye güzel duygularla buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün yakınlarının ruhlarına. Bizden bir hediye-i Kur'an'ıye olsun, ruhları şâd olsun, makamları âlâ, dereceleri yüksek olsun diye, bize de Rabbimiz lütfuyla keremiyle dünya ve âhirette âfiyet, saadet ve selamet ihsan eylesin diye, bir Fâtiha üç ihlası şerif okuyalım öyle başlayalım.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Bu kitap meşhur İslâm alimi, çok büyük alimlerden İbn Hacer el Askalânî hazretlerindedir. Allah ruhunu şad eylesin. Makamını âlâ eylesin. Sahabe-yi kirâm

hakkında eserleri vardır, hadis üzerinde eserleri vardır, daha başka kıymetli eserleri vardır. Kendisi büyük bir alim olduğu için kitabındaki seçtiği konular da güzeldir. Tertibi de hoş bir kitaptır. Onun için buradan okuyalım diye düşündük. O rivayet ediyor ama isim söylemeden.

Ve emmâ ba'zu'l-hükemâ. Hakimlerden birisinden şöyle rivayet edilmiştir diyor. Bu hakim kimdir? Söylediği sözden anlaşıldığına göre mü'min bir kimsedir, müslüman bir kimsedir ama kim olduğu söylenmiyor. İsim zikredilmiyor. Belki aransa kaynaklarda bu sahibinin kim olduğuna dair ipucu ele geçebilir. Kimin söylediği belli değil. Hakim demek yaptığı işi hikmetli yapan veya muhkem yapan. Yani olması gerektiği şekilde, yerli yerince yapan ya da sapasağlam. Zaten o yerli yerince demek sağlam yapmak demektir. Çürük yapmamak demektir hakim kelimesi.

Rabbülâlemin'in her fiili, her işi, her sıfatı, her şanı yerli yerince ve en mükemmel, en güzel, en üstün olduğundan Allahu Teâlâ hazreterinin Esmâ-i Hüsnâ'sından birisi Hakimdir. Yani her yaptığı

iş yerli yerindedir. Akla, mantığa, herşeye uygun, tam, yerli yerindedir ve sağlamdır. Sapasağlamdır. Muhkemdir. Onun için Hakim sıfatını o almıştır. Esmâ-i hüsnâsından birisi Hakim'dir. *Innehu azizun Hakim*. Âyetlerde çok geçen bir şey. Peygamberlerin de hikmet vasfı vardır. Onlar da Allah'ın vahyi ile nübüvvet nuruyla her yaptığı işleri yerli yerince ve hikmete muvafık yaparlar.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hadîs-i şerîflerinde Allahu Teâlâ hazretlerinin bizzat kendisine hikmet bahşettiğini de beyan eylemiştir. *Vemen yütel hikmete fekad utiye hayran kesira*. Yani kendisine hikmet sıfatı verilmiş, yaptığı şeyi akla mantığa uygun, yerli yerince yapabilmek güzel bir sıfattır. Çünkü herkesin bir aklı vardır ama kimisi hayra hizmet eder kimisi şerre hizmet eder. Kimisi yanılır kimisi şaşırır. Onun için her akıl doğru değildir. Her akıl makbul değildir de biz akıllar içinden akl-ı selimi makbul akıl olarak ayırıyoruz. Selamette olan akıl diye. Herkesin bir aklı vardır.

Nasreddin Hoca'nın mizah yoluyla söylediği gibi söyleyecek olursak. "Soğanla yoğurt yemeyi ben buldum ama doğrusu

benimde pek beğenmedim.” demiş. Yani insan bazı şeyler bulur ama bulduğu doğru mu? Bazı şeyler yapar ama yaptığı doğru mu? Bazı şeyler düşünür ama düşündüğü doğru mu? Mühim olan doğru olması, yerli yerince olmasıdır. Denge kabiliyeti, sezgi kabiliyeti, doğruyu, güzeli seçip yapabilme kabiliyeti bir insana verilmişse bu çok yüksek bir vasıftır.

b. Lokman Hekim'e Hikmetlerinden Ötürü Hakim Denmesi

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine Kur'ân-ı Kerîm'in vahyi ile beraber bir misli de hikmet hazineleri ihsan olduğundan her sözü hikmettir. Her işi hikmetlidir. Ve insanların hakimlerinin seyyididir Peygamber Efendimiz. Tabii bu Ümmet-i Muhammed içinden de, eski ümmetlerin içinden de böyle hikmet sahibi büyükler yetişmiştir. Onların en meşhurlarından birini de biliyorsunuz Lokman Hekim. Lokman Hakim diyoruz biz, hekim dediğimiz kelime Türkçe'de hakimdir. Hem tıpla meşgul olmasından dolayı hem de söylediği sözler ve nasihatler ve düşünceleri güzel olduğundan Lokman sûresinde oğluna

vasiyetleri ve diğer tavsiyeleri zikrediliyor. Yani söz bakımından da hikmetli. Ve insanların maddî rahatsızlıklarını tedavi yönünden de çok ileri olduğunu tarihten biliyoruz.

Filozoflara da hakim derler ama onların hikmetleri yalancı hikmettir. Hakiki hikmet değildir. Taklittir. Bir düşünce ileri sürüyorlar. Muhakeme yürütüyorlar. Ama ekseriyetle vahiy nurundan mahrum ise akılları şaşırmıştır, doğruyu bulamamıştır. Onun için felsefe tarihini okuduğumuz zaman daima birisinin ötekisini naksettiğini hatta adeta felsefe tarihinin böyle safсата tarihi gibi olduğunu görüyoruz maalesef. İnsanlar çeşit çeşit, yalan yanlış şeylerle zihinlerini meşgul etmişler. Yani aklın vahiy nuru ile tashih edilmesi lazımdır. Tashih edilmezse akıl doğrudan doğruya gerçekleri bulmaya yetmiyor. Her ağırlığı çekmeye yetmiyor. Onun için Ziya Paşa diyor ki: 'İdraki meali bu küçük akla gerekmez. Zira bu terazi o kadar sıkleti çekmez.' Yani her terazinin bir kapasitesi vardır.

c. Akıl Güzel Nimettir

Akıl güzel bir nimettir. Allah'ın yarattığı en büyük nimetlerden, kula verdiği nimetlerin en kıymetlilerindedir. Bir insana akıl verildiği zaman iyi oluyor da akıl alındığı zaman yiğit olsa, levent gibi olsa, derya gibi olsa, pehlivan gibi olsa kıymeti kalmıyor. Akıl güzeldir ama aklın vahiy ile terbiye edilmesi lazımdır. Bugün bizim için bunun sonucu şudur ki: Allah sizi çok zeki yaratmış olabilir. Hafızanız çok kıymetli olabilir. Bilginiz çok güzel olabilir. Fakat bir emekli üniversite profesörü olarak size çok rahatlıkla söylüyorum ki; gerçekleri bulmak o kadar kolay değildir.

Gerçek, benim benzetmem şöyle, gerçek hakikat dediğimiz şey çok ürkek bir kuş gibidir. Çok ürkek. Yani o ürkek kuşu ürküterek yanına varırsan, gürültü patırtı, curcunayla varırsan pırr kuş uçar gider, yakalayamazsın. Bu kuşa kendini sevdirmen lazım. Yumuşak olman lazım. Yani bazı insanların eline konar kuş. Çünkü itimat eder ona. Benim kardeşim var mesela, böyle

güvercinler gelirlersi yanına. Yani öyle olmak lazım.

Hakim kelimesinin izahında söyledik. Müslümanların tabii Kur'ân'ı Kerîm'i öğrenmiş, Peygamber Efendimiz'in o hikmet kaynağı olan mübarek hadîs-i şerîfleri öğrenmiş. Dinin özünü iyice kavramış. İbadete güzelce kendisini vermiş. Aklı başında büyük hakimler yetişmiştir içlerinden. Onlardan birisi söylemiş mübarek. Güzel söylediği anlaşılıyor. Yani sözü söylemeyi bilen insan olduğu da söylediği sözden karşımıza çıkıyor. Sormuşlar ki ona:

Keyfe ente. Naber, nasılsın? Biz olsak 'iyiyiz' deriz geçeriz. "Teşekkür ederim sen nasılsın?" deriz. O *keyfe ente* diye nasılsın diye sorulunca dört cümleyle cevap veriyor: *Fe-kâle: Ene mea'l-mevlâ ale'l-muvâfakati.* Ben Mevlâm ile uyum içindeyim. Ona muvafakat etmek tarzında hayatımı tutturmuşum. Onun emirlerine muvafakat ve uygunluk içindeyim. Mevlâ ile uygunluk, uyumluluk içindeyim. Ama *ve mea'n-nefsi ale'l-muhâlefeti.* Nefsimle de muhalefet üzereyim. Rabbimle muvafakat üzereyim.

Mevlam ile. Ama nefsim ile zıtlasma ve muhalefet ve aykırı gitmek üzereyim.

Ve mea'l-halki ale'n-nasîhati. Etraftaki insanlarla, halkla, ahaliyle samimiyet üzereyim. Yani onların iyiliğini isteyen bir temiz kalplilikle, açık kalplilikle onlara muamele üzereyim. *Ve mea'd-dünyâ ale'zzarûreti.*

Ve dünyalığa karşı da çok meylim yok. Zaruret miktarı ilişkim var onunla.

Hakikaten bir müslüman hakimi olduğu anlaşılıyor bu sözü söyleyen zât-ı muhteremin. Tabii içinizde bunları bilenler var. Daha iyi bilenler vardır belki de benim söyleyeceğimden. Ama ben gençleri esas almış olayım. Onlara anlatayım. Biz Allahu Teâlâ Hz.lerinin kullarıyız. O bizim Mevlâmız. Mevlâ demek sahip demek Arapça'da. İki zıt mânaya gelir. Ama esas itibariyle mastarı olan *el vela* karabet demektir yakınlık demektir. İki varlık arasında yakınlık varsa onların arasında *vela* vardır denir.

Bu hukukî olabilir, kalbî yakınlık olabilir, başka bir ahid, akit yakınlığı birbirleriyle o yönden bağlanmış olabilirler. Kölelerin efendisiyle anlaşip 'ben sana şu kadar taksit

vereyim vereyim, sonunda hür olayım' diye bir anlaşması oluyordu eski devirde. Onun için Mevlâ Arapça'da bazen köle mânasına gelir. Mevlâ Huzeyfe Salim mesela. Mevali denir bunların çoğuluna. Savaşlarda esir alınmış, yetiştirilmiş, müslüman olmuş alim olmuş vesaire. Mevali. Mevlalar. Mevlâ burada azatlı köle gibi bir mânaya geliyor. Bu mânaya gelir.

Bir de köle tabii efendisiyle anlaşma yapıyor, efendi mânasına da geliyor. Sahip ve efendi mânasına da geliyor. Tabii alemlerin Rabbi, hepimizin sahibi olduğundan, biz onun kulu olduğumuzdan o bizim Mevlâmızdır, sahibimiz olmak bakımından. Tabii kulluk bakımından da bizi yaratan ve bize her türlü nimetleri vermiş Rabbimiz olması dolayısıyla da yakınlığımız var, karabetimiz var kendisiyle. Rabbimizle bizim aramızda. Onun için Mevlâ denmiş oluyor. Buradaki kastedilen Allah demek yani. Buradaki Mevlâ'nın Allah olduğu net olarak anlaşılıyor.

d. Allah (cc) İle Muvafakat Üzere Olmak

"Ben Allahu Teâlâ hazretleri ile muvafakat üzereyim." Nasılsın diye sordun

ya. Allah'a uygun, uyumlu kulluk yapma yolu üzerindeyim demek. Akıllı insanın işi budur. Yani hakimse bir insan zaten böyle yapması lazım. Çünkü hakim olan insan her işi yerli yerince yapar. Kendisine düşman kazanmamaya çalışır. Dostlar elde etmeye çalışır, işini götürmeye çalışır. Düşmanlardan korunmaya çalışır. Alemlerin sahibi olan Allahu Teâlâ hazretleriyle dostluk ve sevgi üzere olmak akılların başıdır.

En büyük akıllılık budur. Valiyle dost olmak mühim bir şey değil. Adam valiyle dost olabilir, emniyet müdürüyle dost olabilir, filanca zenginle dost olabilir, reisicumhurla ahbaplığı olabilir ama en güzel yarenlik, ahbaplık, yakınlık Allah'ın yakını olmaktır. Çünkü o zaman kâinatın her şeyine karşı bir garantisi olmuş oluyor insanın. En güzel şey bu. O halde hepimizin de bu hakim zât gibi işimizi Allahu Teâlâ hazretlerine muvafakat yoluna döndürmemiz, her işimizi Allah'a muvafık, Allah'ın emirlerine muvafık bir tarzda götürmeye çalışmamız lazım.

e. Hayat Karmaşık Şehirdeki Araba Yolculuğu

Ben hayatı, bir sürücünün çok karmaşık bir şehirdeki hareketine benzetiyorum bazen. Çeşitli benzetmeler yapılabilir. Serbest. Bu bir zevk meselesi. Trafik çok önemli. Hata yaptığı zaman insan mahvolacak, uçuruma yuvarlanacak filan. Böyle bir trafik. Bu trafiğin yasak levhaları haramlardır. Hayatın yasak levhaları haramlardır. Mecburî istikametleri farzlardır. Yani çok önemli, hayatî öneme haiz. Bir mıntıkada insan nasıl mecburî istikametlere yüzde yüz riayet ederse, ve yasaklardan da mecburen dikkatle kaçınırsa. Çünkü bilir ki sonunda tehlike var. “Bu yola girmeyin” diye bir işaret varsa girer misiniz? Polis korkusundan da girmezsiniz, bir. İkincisi ya karşı taraftan bir başkası gelir de bir zarara uğrarsam diye de girmezsiniz.

Onun gibi, hayatı bir araba sürmeye benzetiyorsanız ömür arabasını sürüyorsunuz, haramlardan kaçınmak esasına göre süreceksiniz. Mecburî istikametlere riayet esasına göre süreceksiniz. Dar yerlerde, önemli geçitlerde, köprülerde, uçurum kenarlarında ama meydan geniş olursa o

zaman geçme yerleriniz oğalıdır. Demek ki mbahlar vardır. Çeşitli ihtimaller vardır. Orada keyfiniz nasıl isterse öyle yapın. Yalnız iki Őeye dikkat edin. Aman yasak yollara girmeyin. Aman mecburî istikametlerden Őařmayın. Hayat bu kadar kolay.

Bu mr gemisini, ömür arabasını karşı tarafa selamete, âhirete ancak o zaman sağlamca götürebilirsiniz. Aksi takdirde mutlaka bir dnyadada felakete uğrarsınız. Hem bu dünyadaki felakatin arkası da âhirette büyük hsrar ve ziyan olur. O bakımdan aman iki Őeye dikkat edin gençler diyelim, delikanlılar diyelim: yaptığınız bir Şey bir haram olmasın. Allah'ın farzlarını ğrenin. Onlara da riayet edin. Farzları tutun haramlardan kaın. 32 farz diyorlar, 54 farz diyorlar. Kitaplar var basitleştirilmiş. İlk başta öğrenilebilir. Hayatınızı ona göre tanzim edeceksiniz.

Haram lokma yemeyeceksin. Tamam baş üstüne. Haram yemiyorsun. Hırsızlık yapmayacaksın. Tamam baş üstüne. Adam ldrmeyeceksin. *İlla bilhak* yani tabii, İslâm realite dinidir. Realite ne demek? Hayata uygunluk dinidir. İslâm'ın bütün emirleri

hayatın akışına paraleldir, zıt değildir. Bozuk dinlerin, ilahî olmayan dinlerin şaşkın, beşer kafasından çıkmış nizamların prensipleri hayatın akışına ters olur, anaforlar meydana gelir, çeşitli sıkıntılar meydana gelir ama İslâm'ın her emri hayatın akışına uygundur.

Bir kuru iddia mı, değil mi? Misal içkiyi yasaklamış. Fena mı yapmış? Trafik polislerine sorsak, iyi yapmış der. Doktorlara sorsak, Gülhane Akademisi'nde konferans olmuştu. Orada general profesörler söylediler ki; bira bile çok zararlı. Hani bazıları darılacak filan. Tabii biz Mevlâ'nın rızasını kazanmak istiyoruz. Hakkı söylemek istiyoruz. Bira dahi çok zararlıdır diye Gülhane Akademisi'ndeki profesör söyledi bunu. İyi ki yasaklanmış diyecek.

Başka? Mesela evlilik. Evliliği ele alalım. Meşhurlardan birisi "Ben hayata bir görevle geldiğim kanaatindeyim. Benim kendi dalımda bu görevi yapmam lazım. Kendisinin dalı müzik, mûsiki ama o dalda Allah'ın yoluna dinine hizmet etmem lazım." filan diyormuş. Enteresan. Hanım da "Yalnız ben İslâm'ın bazı emirlerini pek anlayamıyorum. Ben ne diye kocamla el ele camide ibadet

etmeyeyim.” filan diyormuş. Bizim arkadaş da demiş ki: “Sen evinde istediğin kadar et, ama camide kadın erkek bir arada olduğun zaman hem kocanla beraber olacaksın hem de ötekilerle karmaşık olacak, düzen bozulacak onun için.” Yani her şeyin bir hikmeti var. Hepsi yerli yerinde, cemiyetin umumî düzeni düşünüldüğü zaman.

“Evliliğin karşısındayım, bekarlık sultanlıktır veya insan hür olmalı.” Hür olmalı ama bu çocukları kim besleyecek, bakacak. Kimse bakmaz. Herkes zevk tarafını düşünüyor. Öbür tarafını kim ne yaparsa yapsın. Olmaz. Demek ki nikâh ve evlilik çocukların garantisi. Hanımın garantisi. Hanıma bakmayı sağlıyor, çocuklara bakmayı sağlıyor, hatta evin reisinin garantisi. İhtiyarladığı zaman da ona bakılmayı sağlıyor, neslin çoğalmasının devamını sağlıyor. Almanya’da nüfus azalıyormuş. Allah’ın yolunda olmayanlar yok olsun. Ama bizim nüfusumuz artıyormuş, çok hızlı artıyormuş, çok dinamik bir nüfusumuz varmış ve genç bir nüfusumuz varmış. *Elhamdülillah* bunların hepsi müspet vasıflar. Genç, Farsça’da hazine demek. Türkçe’de sadece young

demek İngilizce'deki gibi Farsça'da hazine demek. Demek ki hazineymiş gerçekten nüfusun böyle genç olması.

Hâsılı İslâm'ın her emri güzel olduğundan, Ve bunun hepsini ispata hazırız. Akıl, mantık, ilim, irfan yönünden. Ansiklopedileri çekerek, bilim adamlarına sorarak bunların hepsini ispat etmemiz mümkündür. Zaten ispat ediliyor da, dünyanın hangi kültüründe olursa olsun insanlar kalkıp Müslümanlığa giriyorlar. Japon müslüman oluyor, Amerikalı müslüman oluyor, Alman müslüman oluyor. Niye hepsi Müslüman olmuyor? Hepsi incelemiyor da ondan, yani ağlamayana meme yok tabii kolay mı? Çalışmayana ekmek yok.

İncele, gör güzelliğini, zahmetini çek, o zaman Allah hidayeti nasip ediyor. Ama incelemeyen oturduğu yerden bira şişesi kafasına çekerek olmaz ki bu iş. Zahmetini çekeceksin, arayacaksın, isteyeceksin. İngiltere'de adamın birisi hak yolu merak etmiş. İncelemiş incelemiş. Bîtaraf olarak incelemiş, sormuş soruşturmuş herkese. Demişler ki: "Sen bazen böyle akıl mantık diyorsun, onu ön plana atıyorsun, ileri

sürüyorsun. Hindistan'daki Budizm akla mantığa uygun bir din. Budha çok merhametli bir prensmiş. Hintliler'in sefaletini görmüş, acımış onlara. Onlar ezilmesin filan diye bir takım esaslar koymuş. Sen Budist ol, istersen git Hindistan'a. O biraz akla mantığa uygun" demişler. İstişare ettiği kimseler böyle salık vermişler.

O da İngiltere'deki evini barkını satmış, paraya çevirmiş bir araba almış. Güçlü bir araba. Hindistan'ın yolunu tutacak, Hindistan'a gidecek orada artık Budist olacak. Fakat Türkiye'ye gelmiş. Belki siz de tanıyorsunuz bana bunu söyleyen bir şimdi bir ilin belediye reisi, arkadaşşımdır, ihvanımızdan birisidir. Sanıyorum İzmir'e filan da gelmiş ama ben bu şahsın adını bilmiyorum. Üç defa rüyasında: 'Hak din İslâm'dır, İslâm'a gel, budist olmana lüzum yok' diye görmüş. Üç defa, bir defa da değil. Bir defa olsa tesadüfen mi gördüm, der insan. Üç defa. 'Hindistan'a gitmene lüzum yok. Hak yol İslâm'dır. İslâm'a gir' diye görmüş.

Neden?

Ben bunu kendi kendime soruyorum. Olaylar üzerine kendim mânevî bakımdan

zihnimi yorarak sebep araştırıyorum. Neden İngiltere’de çırpındığı zaman bir sonuç çıkmadı da Türkiye’de rüyayı üç defa gördü? Allah orada gösterseydi. Sıdk-ı sadakatini ispat ettikten sonra Allah gösteriyor. Yani malını sattı. Dur bakalım satacak mı satmayacak mı? Yarı yolda bırakacak mı bırakmayacak mı? Ailesini aldı, arabayı aldı, yola ıktı. Tamam. “Sen imtihanı kazandın. Senin niyetinin iyi olduğu belli oldu, ben sana güzel yolu göstereyim ey kulum. Sen iyi niyetle yanlış bir seçim yaptın. O zaman ben sana doğruyu göstereyim.” diye Allah o zaman gösteriyor.

f. Nijeryalı Fanon’un Müslüman Olması

Bunun bir başka misali Şevket Bey’in tercüme ettiği bir kitapta okumuştum. Nijeryalı Fanon’un hayatıyla ilgili, bazı kardeşlerimiz okumuşlardır. Nijerya’da bir kabile reisinin oğlu, misyonerler boş durmuyorlar çalışıyorlar, hıristiyan olmuş. Animist iken yani putperest iken hıristiyan olmuş. Misyonerler nasıl yardım ettilerse, nasıl eğittilerse, nasıl allayıp pulladılsa. Evet onun yüzü yumuşaktır, sana para veriyor

ama gel bakalım kilisenin bir de Bosna Hersek'teki yüzünü gör. Perdenin bir de o tarafına bak. Bakalım Afrika'daki gibi mi? Orada ilaç veriyor, gıda yardımı yapıyor ama maksadı Hıristiyanlığa çekmek. Bakalım bir de Bosna Hersek'te ilaç veriyor mu, ekmek veriyor mu, bir de oraya bak bakalım. O zaman gerçek yüzünü anlayacak.

Tabii orada kandırmışlar bunu. Hıristiyan olmuş. İlahî kitaptır İncil demişler. Tamam. Hz. İsa hakkında ne fikirler söyledilerse Hz. İsa'ya âşık, seviyor. Belki sakat olarak, onu başka türlü gördüğünden de seviyor tabii. Fakat çalışıyormuş. Kabilelere gidiyormuş, konferanslar veriyormuş, toplantılar yapıyormuş. Bölgenin dillerini de bildiği için kabile reisinin çocuğu da olduğundan herkes de dinliyormuş. Hıristiyanlık için çalışıyormuş. Nasıl çalışıyor? İhlas ile çalışıyor. Yani kalbi halis, muhlis, niyeti güzel. "İyi bir şey yapıyorum" sanarak çalışıyor. Ter döküyor adam, masraf yapıyor menfaat peşinde değil. Halis, muhlis "Allah'ın dinine hizmet ediyorum" diye harıl harıl yanlışı bir yolda çalışıyor.

Allah bu gibi durumda bak ne yapıyor? Rüyasında Peygamber Efendimiz'i görmüş. Nasıl sevmiş, nasıl âşık olmuş, nasıl beğenmiş rüyada görünce onu. Ama rüyadan uyandığı zaman sabahleyin kendisine kızmış. Çünkü ona kilisenin öğrettiğı Peygamber Efendimiz hakkında yalan yanlış şeyler, kötü şeyler. "Sevmemem lazım gereken bir insanı ben niye rüyada gördüm de kalbim ona meyletti." Allah saklasın, *la teşbih ve lâ temsil*. Mesela Ebû Cehil'i görseniz rüyada sabah üzülmez misiniz kendinize. Firavunu görseniz üzülmez misiniz? Ya bu lanet herifi ben nereden gördüm, nerden geldi rüyama girdi diye ona, bir de kızarsınız yani.

Buna benzer bir duyguyla kızmış kendisine. Fakat bir iki gün sonra bir rüya daha, bir iki gün sonra bir rüya daha. Peygamber Efendimiz rüyada mütebessim. Ona demiş ki: "Fanon, sen müslüman olacaksın ve senin Müslümanlığın şu adamın elinden olacaktır. Bak bu adamı tanı. Bu adamın adı İbrahim İnak'tır". Bak bu kelimeler hatırımda kalmış, isimler özel isim olduğu halde. Fanon ve İbrahim İnak. Nijerya.

İbrahim İnak'tır bu. Sakallı mübarek bir zâtı göstermiş rüyada.

Rüyadan uyanmış. Daha önce duyduğu isim değil İbrahim İnak adı. Yazmış. Bunda bir iş var. Üç defa ben İslâm Peygamberi'ni görüyorum, ondan sonra da böyle bir şey oluyor, diye. Anlamış ki gördüğü rüya bir rahmânî rüyadır. İlahî bir mesajdır kendisine, Allah'ın bir lütfudur. O zaman ismi yazmış ve İbrahim İnak'ı aramış. Neticede bir ülkede buluyor. Bir tarikat şeyhiymiş o mübarek de, maneviyatlı bir tarikat şeyhiymiş. Ona gitmiş. Böyle kalabalık bir yerde onun huzuruna gelmiş. Kapıdan girerken o da onu rüyadan tanıdığını beyan etmiş. Tabii orada o kerâmeti de görünce müslüman olmuş. Şimdi bakın bu da bir ikinci olay. Burada da Allah gene rüyada gösteriyor Müslümanlığı.

Ben tabii bu Nijerya'daki olayı kitap yazıyor ismiyle cismiyle, oradan biliyorum. Berikisini bir belediye reisi arkadaşım anlattı, İngiltere'de doktora yapmış olan, onu oradan biliyorum. Şimdi kendi bir bildiğim bir olayı anlatıyorum. Avustralya'dan birisini getirdiler bana Ankara'da. Tanıştırdılar. İngiliz asıllı, İngiliz kendisi. Avustralya İngilizler'inden. Ve

müslüman. Ben böyle bir müslüman olmuş batılı görünce yani gayrimüslim görünce merak ediyorum. Müslüman olma sebebi nedir? Bileyim de ona göre çalışmalarımı ayarlayayım diye. Ona da sordum nasıl müslüman oldun, niçin müslüman oldun, diye.

Avustralya'da başka karşılaştığım kimselere de sormuştum bunu. Müslüman olanlar var. Dedi ki: "İlk defa İslâm'a ısınmam, kalbimde bir yumuşak, ılık bir his duymam tasavvuf musikisini dinlediğim zaman oldu. Çocuğumu okuldan almaya gitmiştim. Oralarda bir yerde müslümanların tasavvuf musikisini duydum, ısındı kalbim. İlk defa böyle ısındı kalbim." Ondan sonra kendisi anlatıyor bana. "Rüyada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'i gördüm." Şu toplantıda olanlar kendilerine sorsunlar, kaç kişi Peygamber Efendimiz'i rüyada görmek şerefine erdi? "Rüyada Peygamber Efendimiz'i gördüm. Bana 'kardeşim' diye hitap etti. Ve Müslüman olmayı o tavsiye etti. Onun için müslüman oldum." diyor. Ve bizden de ders aldı yani

tasavvufî zikir vazifesi aldı ve öyle ayrıldı, gitti bu kardeşimiz.

Bunları niçin anlatıyoruz muhterem kardeşlerim. Yani İslâm'ın Hak yol olduğunu, doğru yol olduğunu, Allah'ın razı olduğu yol olduğunu gösteren ipuçları, delil, belge olduğu için bunları anlatıyoruz. Yani bu iş böyle olduğu için anlatıyoruz. Onun için size bu hakim zâtın dediği gibi diyoruz ki "Allah'a muvafakat ediniz, muhalefet etmeyiniz, karşı gelmeyiniz. Kullukta uyum içinde olun, emirlerini tutun." Allah'ın dini hak din. İslâm hak din. Emirleri güzel. Dünyanın başka başka yerlerindeki insanlar müslüman olup dururken siz müslüman evlatları İslâm'dan uzak kalmayın, demiş oluyoruz. Anlatmak istediğimiz şey bu.

Siz de başkalarına anlatın diye. Siz zaten müslümansınız ama başkalarına da bunu anlatın. Çünkü bu bir meslek gibi bir şey. Biz bu işin profesörü olmuşuz. Mesleğimiz bu olduğundan bunları misallendirip söyleyebiliyoruz size. Selahiyetle de söyleyebiliyoruz. Siz belki mühendissiniz, belki doktorsunuz. Siz başkasına 'selahiyetli bir kimseden duydum' diye böyle

söyleyebilirsiniz. Ben buna şahadet ederim ve size garanti veririm ki siz Allah ile muvafakat üzere olun yani Allah'ın yolunda yürüyün, Allah'ın emirleriyle uyum içinde olun zaten Allah'la doğrudan doğruya irtibatlarınız kurulur. Bağlantılarınız olur. Rabbülâlemîn size de rüyada neler gösterir, neler emreder, neler tavsiye eder. Zaten siz onun yoluna girin göreceksiniz. O öyle.

g. Nefis Nedir ?

İkincisi, Allah'la muvafakat halinde olacaksınız ama *vema nefsi alel muhalefeh*. Nefisle de zıtlaşın, nefsinizin arzusuna muhalefet edin. Nefis nedir onu anlatalım. Eskilerin, dedelerimizin, İslâmî literatürün, müslüman büyüklerimizin nefis dediği şey Avrupalılar'ın ego dediği şeydir. Egoizm diyoruz ya, Türkçe'de bencillik dediğimiz şey. İnsanın beni, yani insanın kişiliği, ego dediğimiz şey. Nefs dediğimiz şey budur. İnsanın beni, insanın içindeki varlığı normal olarak bir yaratığın tabii insiyakları, temayülleri eğilimleri, sevk-i tabiilerine ne diyorsunuz? Türkçesi. Güdü, içgüdü, içgüdüler.

Yaratılışından gelen hayvanın bir içgüdü vardır, karga yavrusunun bir içgüdü vardır, ne bileyim civcivin içgüdü vardır. Hiçbir şey öğrenmediği halde yumurtadan veya bir kuzu annesinden doğduktan sonra memenin yerini kim öğretti buna? Anasının bacaklarının arasına dalar. Emmeyi de nasıl öğrendi? İçerde mi öğretiler? Dışarda mı öğretiler? Kim yol gösterdi buna? Hayret edilecek bir şey yani. İşte içgüdü diyoruz. İnsanoğlunun ve diğer yaratıkların içgüdüleri neye yöneliktir? Kendi varlığını korumaya yöneliktir. Karnını doyurmaya yöneliktir. Kendisini korumaya yöneliktir tehlikelerden. Ve neslini devam ettirmeye yöneliktir. Farkında olmadan bu böyle olur.

Bir çocuğu dağın başında Robinson Crusoe gibi bir adada yetiştirseniz bile büyü çağına geldi mi büyü duygularına tutulur. Neden? Mekanizması böyle kurulmuş, planlanmış da ondan. Hiç kız görmemiş bile olsa orada o duygular yine meydana gelir. Bu nedendir? Allah o varlığı nesil sahibi olsun, varlığını devam ettirsin diye böyle bir şey koymuş da ondan. Sevk-i tabii koymuş da

ondan. İçine inşiyak koymuştur da ondan. Tamam. O halde ana hatlarıyla söyleyecek olursak kendisini korumaya yönelik çalışmaları yapar kendileri. Varlıklarını devam ettirme çalışmaları yapar.

Birisine yemek diyoruz, ötekisine tenasül diyoruz. Üreme diyoruz. Tehlikelerden de korkar, kaar filan, baktı biraz pabuç pahalı mı? Aslan bile kaar. File iki defa saldırır. Üçüncüde filin öyle yenilir yutulur bir lokma olmadığını görünce filden kaçmaya başlar. Veya doğrudan doğruya kaar. Hiç atmaca görmemiş civciv havada atmacayı görünce kaar mesela. Bu bir korkudur. Kendisini korumaya yöneliktir. Bu duygular yersiz yurtsuz değildir. Haksız değildir. Güzeldir. Alkışlanacak şeylerdir. Allah'ın kudretini gösteren iç güdülerdir.

Bir insanda hiç yeme arzusu olmasa doktor doktor dolaştırırsınız. Aman şunun iştahını açacak bir are, filan diye. Veya bir delikanlıda evlenme arzusu olmasa doktor doktor dolaşırsınız. Bunun bir derdi mi var? Bir hastalığı mı var? Neresi bozuk bunun, filan diye muayeneye götürürsünüz. Bunların hepsi doğrudur. Neden? Tabiatın akışına, hilkatin

esrarına uygundur. Doğrudur. Ama kontrol edilmesi lazımdır. “Hocam yirminci yüzyılda, hürriyet ortamında, üniversiteli hocayım dediniz, olur mu böyle hürriyetleri kısıtlama” filan dersenez, iyi o zaman bir aslanı alın Afrika’dan, üç metre boyundaki Bengal aslanını alın Bengal’den Konak Meydanı’nda hür bırakın bakalım.

Sen de bir yaratıksın, o da bir yaratık. Sen de hürriyet istiyorsun, o da hürriyet istiyor. Konak Meydanı’nda Bengal kaplanı, üç metre boyundaki kaplan kime pençe vursa devirir. Hürriyet istiyor. Olur mu? Olmaz. Neden? Onun yaşamaya hakkı varsa bizim de yaşamaya hakkımız var. Birisinin hürriyeti ötekisinin hakkına kadardır, hakkında biter deriz. Hürriyetlerin başkasının hakkına tecavüz etmemesi dairesi içinde, sahası içinde olmasından dolayı duyguların kontrol edilmesi lazım. Bu misalleri çoğaltabiliriz.

İnsanın cinsel içgüdüsünü serbest bırakırsanız işte Bosna Hersek olur. Mal hırsını serbest bırakırsanız çalanlar, çırpanlar, arsızlar, hırsızlar, yüzsüzler, dolandırıcılar filan gibi olur. Herhangi bir duyguyu böyle serbest bırakırsanız olmaz.

Bunun bir kontrol altına alınması lazımdır. Hudutlarının çizilmesi lazımdır. Hız tahdidi gibi bir şey bu yani. Mecburiyetler. Bunların yapılması lazım.

İşte insan nefsinin de sizin bildiğiniz misallerden anlatmak istediğim, kesin misal yani kesin hükümler Kur'ân-ı Kerîm'de vardır da ben sizin aklınıza uygun misallerle bunu gençlere anlatmak istiyorum. İnsan nefsinin de arzularının frenlenmesi lazımdır. Bu arzular frenlenmediği zaman o delikanlı terbiyesiz olur. O delikanlı Don Juan olur. O delikanlı haydut olur. O delikanlı mafya üyesi olur. O delikanlı anasının babasının bile, en yakın, en sevdiği insanların bile tasvip etmeyeceği yollara sapar. Neden? Nefsi kontrol altında tutulmadı. Nefsinin sonsuz arzularına dur denilmedi. İşte İslâm bu hakikatten ve Kur'ân-ı Kerîm'in emrinden dolayı nefsi zapt-u rapt altına alma esası getirmiştir. Nefis dediğimiz egolarımızın kontrol edilmesi kuralını getirmiştir. Kim kontrol ederse kurtulur. Kim kontrol etmezse mahvolur diyor Kur'ân-ı Kerîm.

1. قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّيْهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّيْهَا

Arabanın freni olmasa yola çıkar mısınız, motoru çalıştırır mısınız? Fren lazım. Direksiyonu olmasa yola çıkar mısınız? Direksiyon lazım. Nerden kıvıracaksınız. Nerde yavaşlayacaksınız. Nerde hızlanacaksınız. İşte bunun gibi, bu nefis terbiyesi denilen şey şarttır. Aslında İslâm'ın nefsi terbiye etmeye yönelik herkesin bildiği emirleri vardır. Siz tanıyorsunuz onları. Mesela Allah'ın farzlarından birisi olan Ramazan orucu bir aylık nefse bir dur deme, nefse muhalefet çalışmasıdır. Hem de hakkı olan şeyleri yaptırmamak suretiyle. Yani senin su içmek hakkın değil mi? Bir varlık olarak.

Kuşun hakkı var. Koyunun kuzunun hakkı var. Senin su içmeye hakkın yok mu? Var. Yemek yemeye hakkın yok mu? Var. Evlenmişsin nikâh yapmışsın düğün yapmışsın. Yani evliliğe devam etme hakkın yok mu? Var. Ama yapmayacaksın, diyor. Ve bunlar kuvvetli duygular olduğu halde bunları

¹ 91/Şems, 9

yapmamayı tavsiye ediyor ve sen de seve seve "Ramazan geldi hoş geldi, baklava tepsisi boş geldi" diye bayram yaparak, şaka yaparak Ramazan'a başlıyorsun. Ve seve seve oruç tutuyorsun. Hakikaten akşama kadar sevdiğin sigaradan bile vazgeçiyorsun. Yaz günlerinde bile su içmiyorsun. Karşında buzlu bardakları gösterebilirler bile. İç ya, deseler bile. Boşver, deseler bile. "Sen hangi kafaya hizmet ediyorsun sen. Kafanı düzelt." diyorsun. O perhizi kendin yapıyorsun. Yani seve seve yapıyorsun. İşte bu bir nefis eğitimidir.

h. Tasavvuf Nefis Eğitimidir

Tabii bu nefis eğitiminin daha metodlusu, daha askercesi, daha muntazamı tasavvufta olan eğitimidir. Tasavvufta bir insanın nefsi eğitilir. Ve nefesine hakim olması öğretilir. Nasıl Budist rahibi beğeniyorsun. Kung Fu'yu nasıl beğenerek seyrediyorsun televizyonda. "Aferin be adama. Hiç kızmıyor ya. Sakin sakin duruyor, sabrediyor ama aşk olsun. Düşmanlarıyla bir mücadeleye başladı mı da onu deviriyor bunu deviriyor. Tabii filmin kahramanı daima galip gelir." filan

diye seviyorsun. İşte o Kung Fu'nun âlâsı İslâm'da var, o nefis terbiyesinin âlâsı İslâm'da var.

Duymadın mı Hz. Ali Efendimiz'in savaşta savařtığđ insanı serbest bıraktđđını, yüzüne tükürdü diye. Duymadık mı? Duymayan var mı? Hiç yok. Herkes bilir ki öldürmek üzere girişmişler birbirlerine. Yatırmış yere. Onun da silahı vardı, yenmiş yatırmış. O da can havliyle tekmelenirken baş edememiş Hz. Ali Efendimiz'e. Can havliyle son tükürünce Hz. Ali Efendimiz öldürecekti kâfir olarak, tükürünce bir durmuş. Kalkmış üstünden. Öldürmemiş. Adam şaşırıyor. Niye öldürmedin?

“Şimdiye kadar ben seni sen Allah'ın düşmanı olduğun için, Allah'ın dinine karşı olduğun için, Resûlullah'ı kabul etmediğın için öldürecektim. Sen bana tükürünce kızdım, fena halde hiddetlendim. Ben cihadı bir ibadet olarak yapıyordum. Allah rızası için yapıyordum. Ama sen bana tükürünce ben kızdım bayağı bu sefer. Bayağı kızdım. Kızgınlıkla adam öldürülür mü? Onun için öldürmedim.” Diyor. Kızgınlıkla adam öldürmedim diyor, dikkat edin altını

çiziyorum. O kadar kıızıymış bir insanın kendisini tutmasının ne kadar büyük bir ruh kuvveti olduğunu düşünebiliyor musunuz? İşte bu nefis terbiyesi. İslâm'da var bu. Nâmahreme bakmamak, harama el uzatmamak...

Mesela İran harbine gitmiş orduda birisi. İranlılarla savaşılacak. Bir kese hazine buluyor. Bir torba. Hazineyi buluyor. Komutana getiriyor. "Ben bir hazine buldum. Bu benim kendi malım değil. Buyur hazineyi." Diyorlar ki sana mükâfat verelim. "Ben hazineyi mükâfat için vermedim. Benim malım değil. Sen ordunun komutanısın, ondan verdim sana." Ben mükâfatı Allah'tan bekliyorum, dünya menfaati peşinde olsaydım zaten torbayı sana getirmezdim. Bu benim değil diye ondan getirdim, diyor. Fedakârlık. Belki evinde lokması olmayan bir insan. Belki hurması olmayan bir insan.

Birisi birisinden ev satın alıyor. Evin bahçesini sürerken takılıyor bir küp. Allah hepimize nasip etsin. Hayırda cihatta kullanırız inşaallah. Küp çıkıyor. Radyo televizyonda kullanırız. Adam küpü alıyor içi para dolu, mücevher dolu. Küpü alıyor, eski

sahibine: “Al, bahçende bir küp hazine çıktı, al bunu.” diyor. Ne bu? Benim değil bu, diyor. Ben senden tarlayı normal bedeliyle tarlayı aldım. İçindeki bu şey, tarlanın bedelinden kat kat daha üstün. Ben tarlayı aldım, bu senin herhalde. Al.” diyor.

“Yok, ben sana tarlanın altını üstünü, her tarafını sattım. Temlik ettim. Anlaşma yapıldı. Ben sana burayı verdim. Benim olmayan yerden çıkan bir şeyi ben nasıl alırım.” diyor. Ötekisi de diyor ki: “Ya benim gömmediğim bir şeyi, benim olmayan bir şeyi ben nasıl alırım?” Mahkemelik oluyorlar. Görüyor musun İslâm’daki inceliği. Kadının huzuruna çıkıyorlar. Kadı bir onu dinliyor, bir onu dinliyor. Allah Allah ne insanlar var şu dünyada. Sakalını sıvazlıyor. Soruyor soruşturuyor, sen nerelisin, ne iş yaparsın? Evli misin, bekar mısınız? İşin nedir gücün nedir? Ona da soruyor. Bakıyor ki birisinin bir kızı var, birisinin bir oğlu var. Evlendiriyor. Onlara veriyor küpü. Buna benzer şeyler çoktur İslâm’da. Açın sahâbe-i kirâmın hayatını, işte bu mübarek zâtın sahabe ile ilgili kitabı var *rıdvanullahi aleyhim ecmaîn*. Onların hayatının her birisi bir destandır yani.

i. Abdullah B. Mübarek Hazretlerinin İbretli Olayı

Bakın bir başka misal, her yerde anlatıyorum. Çok hoşuma gidiyor, çok seviyorum. Allah şefaatine erdirsin. Abdullah b. Mübarek hazretleri. İslâm dergisi içinde hediye olarak veriyoruz. *Kitâbu Rekâik*'ini. Abdullah b. Mübarek hazretlerinin çok ibretli bir olayı var. Hayatını üç ana faaliyete ayırmış: Bir, ibadet etmek. İki, geçimini sağlamak için ticaret etmek. Üç, cihat etmek. Bir sene hacca gelirmiş Horasan'dan. O sene tabii hacca geldi gitti yollarda filan bitermiş. Bir sene kervan çalıştırır, ticaret yapar, para kazanırmış. Bir sene de nerede cihat varsa o cihada savaşçı olarak katılırmış, mücahid gibi çarpışır gelirmiş. Bu böyle devam edermiş. Hayatını tanzimi böyle.

Neden?

Cihat çok sevaplı. Oradan sevap kazanmak istiyor. Hac çok sevaplı, oradan sevap kazanmak istiyor. Ticaret çok sevaplı, oradan sevap kazanmak istiyor. Bunu ben size yağcılık olsun diye de söylemiyorum, içinizde tüccarlar var diye de söylemiyorum. *El kasibu habibullah*. Kendi elinin emeğiyle çalışan

kazanan Allah'ın sevgili kuludur. Onun için çalışıyor. Onun için ticaret yapıyor. Yoksa oturur bir kenarda ot yiyip de geçinenler de var. O da bir başka görüş ama. Böyle yapanlar da var, *ettacirus sadukul emin meanebiyyine haşuheda*. Arş-ı âlânın gölgesinde gölgelenecek, şehitlerle beraber olacak. Emniyetli, doğru sözlü, güvenilir bir tüccar. Ticaret de bir sevaplı iş. Evlilik de bir sevaplı iş. Ayrıca onarı da söyleyeyim. Sükut da sevaplı iş. Tefekkür de sevaplı iş. İslâm'ın çok güzellikleri var.

Bu zât-ı muhterem Abdullah b. Mübarek bizim bu Tarsus'a filan cihada gelirmiş, İmâm-ı Âzam'ın biraz daha genci. O devrin adamı. O devrin ricalinden ama biraz daha ondan genç. Babasıyla yaşıt bunun. O zaman Tarsus'tan bu taraf diyar-ı Rum. Gayrimüslimlerin elinde. Öbür tarafı müslümanlar fethetmişler. Oralarda bir gün savaşa tutuşuyor. Bu gibi olaylar çok önemli olaylar. Bir kâfirle karşılaşıyor çarpışıyor. Teke tek. Nasıl rastlaşmışlarsa. Belki bir yerde bir nöbetçiydi, o mu geldi, nasıl olduysa yolda. Çarpışıyorlar çarpışıyorlar, birbirlerini yenemiyorlar.

Abdullah b. Mübarek çok büyük silahşör. Yani çizgi romanı yapılacak bir silahşör. Çok güzel silah kullanıyor, dört kişi beş kişi üstüne geldiği zaman yenebiliyor. Ve yorulmuyor. Tâlimli, Türk asıllı bir kimse bu Abdullah b. Mübarek. Fakat düşmanı yenemiyor. Düşman da zorlu bir kimse. "Biraz ara verelim." diyor. Belki dilini öğrenmiş, belki işaretle ibadet edeceğim ben, diyor. Yani ibadet vaktim geçiyor. "Senin ibadetin varsa benim de ibadetim var. Tamam, ara verelim." diyor o da. Sert bir cevap veriyor. Ayrılıyorlar.

At üstünde herhalde çarpışıyorlardı. Birisi bir tarafta atından iniyor. İrmaktan abdest alıyor. Namazını kılıyor. Öbür taraftaki de nasıl ibadet ediyorsa o da orada bir ibadete başlıyor o gayrimüslim. Abdullah b. Mübarek diyor ki: "Ya şu gayrimüslimi kıstıramadım bir türlü." At üstünde elinden kaçırttı, yakalayamadı. Denk düşüremedi. "Şimdi aşağıda. Benden kaçamaz. Şuna saldırayım aşağıda haklarım, nereye gidecek yani." diyor ama içinden bir ses, bir duygu geliyor aklına.

﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾²

İnsan bir ahit yaptı mı, anlaşma yaptı mı ondan Allah sorar hesabını. Anlaşmana riayet ettin mi etmedin mi diye Allah onun hesabını sorar. Âyet-i kerîme var. Bu âyet-i kerîmeyi hatırlayınca “Eyvah bu âyet-i kerîme niye benim hatırıma geldi? Allah getirdi hatırıma. Niye getirdi? Onunla ahit yapmıştım, ahdimi bozmak niyeti kafamda dolaştığı için aklıma getirdi Allah bunu. Eyvaaah!” diyor. Demek ki bir yanlış bir iş yapacaktım. Bu bana bir ihtardır bir ikazdır. Ve bir hatamdan dolayıdır. Tüh be hay Allah.

Yani Allah’ın rızasını kazanalım derken bu sefer berbat ettik işi, azarı işittik diye başlıyor ağlamaya. Silahşör. Kahraman. Bu müthiş adam, büyük alim, büyük mutasavvıf ağlamaya başlıyor. Ötekisi de göz ucuyla onu kolluyormuş demek ki. “Niye ağlıyorsun be.” diyor. Merak ediyor. Yani karşısındaki adamın ne kıratta bir insan olduğunu o da anlamış. Ağlayacak bir adam değil yiğit bir adam. “Senin yüzünden Rabbim beni azarladı.”

² 19/İsrâ, 34

diyor Abdullah b. Mübarek. Senin yüzünden. “Nasıl benim yüzümden azarladı?” İşte kafamdan böyle geçirdim. İçimden böyle bir âyetle bana ihtar olundu. Bu sefer adam da allak bullak oluyor. Kelime-i şehadet getiriyor Müslüman oluyor.

Muhterem kardeşlerim bakın bir mücahidin zihniyetine. Yani bakın nefse hakimiyet, kendini kontrol, faziletlere sahip olmak, reziletlerden uzak durmak ne kadar kuvvetli. misiniz kendi kendinize sorun. Hayatınızdan kendi misallerinizi arayın. Benim beraber başladığım işler var birileriyle. Vakfın hakkını o taraf vermiyor şimdi bu tarafa. *Innel ahde kâne mesula*. Yani gayrimüslimle yapılan ahdi bile soracak olduğuna göre Allah, müslümanla ne oldu. Kanı ey zalim seninle ahd ü peyman ettiğim. Ahde riayet edecek.

Bizim bir arkadaşın dükkanına dedesi gelmiş. Babamla senetleri yazıyorduk deftere, diyor. “Bunlar ne evlat” demiş. Bunlar senet sepet. “Vah vah vah. Ticaret böyle senet sepete mi düştü. Bir söz kafiydi bizim zamanımızda ticarete. Bir söz üzerine dükkanın malını satardık, dükkanın malını

alırdık. Vah zamane ne kadar bozulmuş. Senete sepetemi döküldü." demiş. Böyle hayıflanmış dede. Şimdi gelsin görsün senedi sepeti bile ödemiyor adam. Aldatmayı kâr sayıyor. Geç ödemeyi kâr sayıyor. Zekâtını geç verse zulüm değil mi? Zekâtını geç verse, fakir kapısında bekletse, zulüm. Hadîsi şerîf var hakkında. Öyle şey yok. Bunları niçin anlattım?

Yani bu nefsin eğitilmesi lazım. Ve bizim kültürümüz İslâm kültürü nefis terbiyesi kültürüdür. Başka kültürlerden bizi ayıran en önemli mesele budur. Ben Bosna Hersek için kiliseye zehir zemberek bir yazı yazdım. Neden? Bunların eğitimini siz üzerinize almışsınız. Hıristiyan yetiştiriyorsunuz. Bu mudur nefis terbiyesi. Sokak ortasında kadınları öldürmek. Cenaze töreni yapan yere silah atmak vesaire. Yani bunları hangi dinin, hangi kitabının, hangi satırı yazar? Siz böyle mi eğitiyorsunuz adamlarınızı?

Bak bizim büyüklerimiz tükürdü diye öldürmekten vazgeçmiş. Üzümünü koparttı diye parasını kütüğe bağlamış bizim büyüklerimiz. Ve bunu Allah'tan korktuğu için yapmış, kimsenin haram olan malını

almayayım diye yapmış. Onun için bu nefis terbiyesi şarttır muhterem kardeşlerim. Siz de nefsinizi terbiye etmek zorundasınız. Bu nefis terbiye olmazsa sizi de bir yere çalar. Azgın bir at gibi ya bir dala takar, ya bir uçuruma atar. Ya da baş aşağı tepetaklak beyniniz parçalanır. Bu nefsin atına bindiniz mi bunun freni olmadığından dolu dizgin gider. Mahvolursunuz. Bunu terbiye etmek lazım. Nefse muhalefet etmek lazım. “Canım şunu istiyor.” Sus otur kepaze. Nefse muhalefet etmeyi öğreneceksiniz. Oruçtaki gibi.

Oruçlu olduğu gibi ‘nefs hazzın ey mühibbi vermegil hayvan sıfat’. Hayvanlar yapar nefsin her dediğini. Hayvan gibi her istediğini vermeyeceksin. *‘Zapt-ı nefset ârif ol, alemde insanlık budur’*. Nefsin terbiye edecek. Başka milletler yoktur bu. Başka milletlerde nefsi pompayla şişirmek vardır. Enaniyet vardır. Ego vardır. Bir kişi lordsa hele bir de asalet ünvanı almışsa, baronsa bilmem neyse o adamın yanına yaklaşamazsın. Burnu böyle Yamanlar Dağı’ndan daha yukarda olur. Böyle kocaman bir burnu vardır. Yerlere bakmaz adam.

Neden? Bir ünvanı vardır, bir nişanı vardır filan ondan. Yani nefis terbiye edilmemiş.

Bizim bir profesör arkadaş bir yer sormuş İspanya'da parkta birisine. Beni bir azarladı, diyor. "Ben buraya istirahata geldim, sen benim istirahatimi nasıl ihlal edersin." Ya bir yer soruyorum işte ne yapayım. Bende seni insan sandım. Ne bileyim böyle biri olduğunu. Bilseydim gelir miydum yanına. Yani laf atmaktan dolayı adam sen benimle ne hakla konuşursun? Nasıl benim istirahatimi ihlal edersin? Ya insanlık yap, göster, bir yol tarif ediver işte, yabancı. Memleketine gelmiş bir turist netice itibariyle.

Nefis terbiyesi çok önemlidir. Sizin için de çok önemli. Benim için de önemli. Herkes için önemli. Avrupalı için de önemli. Onlar bilmiyorlar bunu ama o divaneler tedavinin nerede olduğunu bilmedikleri için yapmıyorlar. Ama biz biliyoruz. Biz Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olarak, İslâm'ın mensupları olarak nefsimize hakim olmak gerektiğini biliyoruz. Kızmamamız gerektiğini. Gazap etmememiz gerektiğini. Merhametli olmamız gerektiğini. Affetmemiz gerektiğini ve daha birçok faziletlerin adeta bizim için mecburî

olduğunu biliyoruz. Onun için Allah'a mutî olun. Nefse karşı olun. Sağlam yol budur. Allah'a itaat, nefse isyan. "Nefse karşı olmak Allah'a uymak." Ne güzel söylemiş rahmetli. Allah razı olsun.

j. Halk ve Ahali İle Samimiyet İçinde Olmak

Üçüncüsü, *vemaal halkı maalannasiha*. Halk ile, ahaliyle nasihat üzreyim, diyor. Nasihat kelimesi açık kalplilik demek, samimiyet demektir. Burada bir noktaya işaret etmek istiyorum. Kur'ân-ı Kerîm'in terminolojisi vardır, yani tâbiratı vardır. Hadîs-i şerîfin terminolojisi vardır, tâbiratı vardır. Velez ki aynı kelime olsun, asırlar geçtikten sonra kelimelerin mânasında değişiklikler olmuş olabilir. Yani bu zamanla değişir. Kelimelerin lisan içinde asırlar boyunca hayatları vardır, değişikliklere uğrar kelimeler. Değişik anlamlara gelmeye başlarlar.

Eskiden imam deyince İmâm-ı Âzam diyoruz mesela. El müçtehid, el imam. Mesela *el imam fi ilmil hadis*, *El imam fi illmil fıkıh*. Fıkıh ilminde imam deyince

demek ki en büyüğü buymuş, derlerdi. Şimdi imam deyince mahallede namaz kıldırıyor, zavallıcık, maaşı kim bilir ne kadar filan diye onu düşünüyor millet. Yani kelime değişmiştir. Nasihat kelimesi de Türkçe’de öğüt mânasına gelir. Birisini alırsın karşına: ‘Evladım sigara içme. Evladım şöyle yapma, böyle yapma.’ Nasihat, öğüt mânasına kullanılır. Arapça’da ve Kur’ân-ı Kerîm’de ve hadîs-i şerîfte bu mânaya değil, insanın içten ve samimi olması mânasına. Kelime aynı, anlam o devirde farklı, şimdi farklı. Nerden biliyoruz? Hadîs-i şerîfte buyuruyor ki Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*:

إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ. إِنَّ الدِّينَ النَّصِيحَةُ. إِنَّ الدِّينَ
النَّصِيحَةُ. قَالُوا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِلَّهِ،
وَلِكِتَابِهِ، وَلِرَسُولِهِ، وَلِأَيِّمَّةِ الْمُسْلِمِينَ، وَعَامَّتِهِمْ.
حم، م، د، ن، وَأَبُو عَوَانَةَ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، حَب،
وَالْبَغَوِيُّ، وَالْبَاوَرْدِيُّ، وَابْنُ قَانِعٍ، ت حَسَنٌ، هَب،
وَأَبُو نَعِيمٍ، عَنْ تَمِيمِ الدَّارِيِّ؛ ن، قَطِ فِي «الْأَفْرَادِ»،

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ؛ حَم، طَب، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ ابْنُ
عَسَاكِرَ، عَنْ ثَوْبَانَ.

İnne'd-dîne en-nasîhatü, İnne'd-dîne en-nasîhatü, İnne'd-dîne en-nasîhatü. Kâlû li-men yâ rasûlallâhi? Kâle lillâhi ve li-kitâbihî ve li-rasûlihî ve li-eimmeti'l-müslimîne ve âmmetihim.

ed-Dîn en-nasîha. Din tamamen nasihatten ibarettir. Tamamen nasihattir. Yani haber elif lamlı gelmiş. Mânayı kuvvetlendirmek için. Önemli olduğundan. Din nedir? Dindarlık dediğimiz, din dediğimiz müessese, sosyal müessese nedir? Tamamen nasihattir. *Kâlû li-men ya Rasûlallah. Kime karşı nasihat ya Rasûlallah? Lillahi.* Allah'a karşı nasihat. *Velikitabihi.* Kur'an'a karşı nasihat. *Velirasulihî.* Peygamberine karşı nasihat. *Velieim müslimin.* Müslümanların yöneticilerine karşı, vazife almış olanlarına karşı nasihat. *Veliâammetihim* hepsine karşı nasihat.

Allah'a karşı bir insan öğüt veremez. Resûlullah'a öğüt veremez. Kur'an'a öğüt vermek olmaz. Bu ne? Yani onlara bağlılığı

içten olacak. Kalbî olacak, samimi olacak. Yani duygusal yönü riyakârâne, gösteriş babında olmayacak. Samimi olacak demek. Allah'a karşı samimi olacak insan. Kur'ân-ı Kerîm'e karşı samimi olacak. Resûlullah'a karşı samimi olacak. Ötekilere karşı samimi olacak. Yöneticilere karşı ve ahaliye karşı samimi olacak demek. "Ben herkese karşı nasihat üzereyim." diyor. Çok güzel. Hadîs-i şerîfe uygun söz söylüyor. Yani temiz kalpliyim, iyi niyetliyim, ihlaslıyım, herkesin iyiliğini istiyorum diyor. Kötünün bile iyiliğini istiyorum. Nasıl kötünün iyiliğini istiyoruz? Rus'un bile iyiliğini istiyoruz. Sırp'ın bile iyiliğini istiyoruz.

Ali Yakup Hoca kütüphane müdürü olduğu için birisi gelmiş bunu aramış Mısır'da. demiş ki 'hocam benim çocuklarım var. Ben bunlara Türkçe, Osmanlıca öğretmek istiyorum. Seni tarif ettiler tavsiye ettiler. Öğretir misin?'. Fesli filan, çok güze konuşan bir kibar kimse, diyor. 'Hay hay dedim' diyor. Osmanlıca'yı Türkçe'yi öğrenmek isteyen bir Mısırlı. Tamam demiş. Konağına gittik, kapıda hemen terlik getirdiler, önüme koydular diyor. Tam bir Osmanlı konağı. Şaşıracaksınız

şimdi sözümün arkasından. Sahibi tahmin edemezsiniz, Ermeni. Bir Ermeni çocuklarına Osmanlıca öğretmek istiyor.

“Hocam bu yeni nesiller bir zıpır nesil oldu. Nezaket, zarafet, âdâb, örf, töre unuttular. Ben bunlara bu Osmanlı töresini öğretmek istiyorum.” demiş. Ermeni’yi bak nasıl Osmanlı etkilemiş. Kendi güzelliğini kabul ettirtmiş insaflı kimseye. “Ben de çok enteresan buldum bir Ermeni'nin böyle Osmanlı töresini, kültürünü vermek istemesi çocuğuna çok hoşuma gitti. Gittim geldim, gittim geldim. Hakikaten sevdim aileyi. Yani babasını da sevdim çocukları da sevdim. Onlar da beni sevdi.” diyor. Sonu bizim bu konuyla ilgili.

Seviyorlar ya birbirlerine karşı bu duyguları samimi ya. “Ya hoca Efendi, seni o kadar sevdim o kadar sevdim, gece gündüz dua ediyorum ki sen de Hz. İsa'nın büyüklüğünü anlarsan. Sen de bizim dinimize gelsen diye dua ediyorum.” demiş. Ali Yakup Hoca da demiş ki: “Bak kalpler karşı karşıya. Hakikaten bende sizi çok sevdim. Ve benim de candan arzum, temennim, niyazım; madem bu kadar edepli, madem bu kadar

insaniyet taraftarı hidayete erse de kâfir olmasa da âhirete imanla göçse diye ben de size onu tavsiye ediyorum.” demiş. Sonra tabii onlar İskenderiye’ye gitti, daha fazla çalışamadım üzerlerinde diyor. Demek ki samimi duygular insanların iyiliğini istettiriyor.

Almanya’da bir arkadaşın doğumu olmuştu ziyaretine kendisiyle beraber gittik hastaneye. Sorduk hanımına nasılsınız? İyi misiniz? Sıhhatte misiniz? Doktorlar iyi bakıyor mu? Hastane rahat mı falan diye. “Hastane çok rahat. Ve doktor da çok fedakârca hizmet ediyor. O kadar memnunuz o kadar memnunuz ki hep dua ediyorum Allah hidayet versin diye.” diyor. Temennisini söyledi. Yani samimi olmak. İyi duygular sahibi olmak. Demek ki bu zât-ı muhterem Allah’ın emirlerine uymak üzere muvafakat üzere. Ama nefsin isteklerine, dürtülerine karşı durmak muhalefet üzere. Halka da muamelesinde samimiyet üzereymiş demek ki. Herkesin iyiliğini istiyormuş yani. Bu da güzel. Bunu da yapmaya çalışalım.

k. Dünya İle Zaruret Miktarı İlişki İçerisinde Olmak

Dördüncüsü de *vemaaddünya aleddarureh*. Dünyayla da zaruret miktarı ilişkiler içindeyim. Çok hadîs-i şerîfler vardır.

الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ

Dünya mü'minin zindanıdır, kâfirin cennetidir.

الدُّنْيَا دَارُ مَنْ لَا دَارَ لَهُ

Dünya evsizlerin yurdudur. Yurtsuzların yurdudur. Neden? Asıl yurdumuz bizim âhirettir.

Ed-Dünyâ dârü men lâ dâre leh. Benim dünyayla ne ilişkim var.

مَا لِي وَلِلدُّنْيَا، مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا كَرَاكِبٍ اسْتَظَلَّ
تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا

Mâ lî ve li'd-dünyâ mâ ene fi'd-dünyâ illâ ke-râkibi'stezalle tahte şeceratin sümme râha ve terakehâ.

Ben bir ağacın altında gölgelenen bir süvari gibiyim dünyada. Biraz sonra dinleneceğim, bir iki nefes aldıktan sonra ata binip gene süvari yoluna devam edecek. Yolcuyum, demek istiyor. Dünya ve dünyalık bizim için gaye değildir. Bu hayat-ı dünya ebedî değildir. Fânidir. Ve gaye değildir bizim için. Yalnız ortamdır, içinde yaşadığımız vasattır. Dünyanın içinde yaşıyoruz. O kadar. Ama bizim bu dünya içindeki yaşamımızın amacı âhirettir.

Allah'ın rızasını kazanmaktır. Cenneti kazanmaktır. İmtihanı kazanmaktır. Bunu unutmamak lazım. Bu dünyanın bağı, bahçesi, denizi, plajı, çamlığı, gölcüğü, mesire yerleri, Mercedes'i, kotrası filan esas gayemiz değil. Bizim esas gayemiz bu dünyada Allah'a muvafakat üzere yaşayıp emirlerini tutup Allah'ın rızasını kazanmaktır. Dedelerimiz öyle yaptılar. Dedelerimizin bu diyarlara gelmeleri rahat etmek için değil de ölmek içindi. Şehit olmak için geldiler. Dünya hedeflerinde yoktu. İşte onun için bizim eskiler dedelerimiz ecdadımız Peygamber Efendimiz'in bu anlayışı ile yaşamışlardır.

Tabii dünyayı seven gene sevmiştir. Ama *hubbuddunya*. Her hatanın kaynağıdır. İnsan dünyayı, dünyalığı sevdi mi parayı pulu, mevkiyi, makamı artık o adamın derece derece inmeye başlar mertebesi. Derecelere düşer, aşağı düşer. Negatif durumlara bile gelebilir o dünyalık için adamlar. Mirasçılar birbirleriyle düşman olur. Kardeş oldukları halde. Komşular birbirleriyle çatışır. İki tarla sahibi otlak yüzünden birbirine girer. 20 tane ölü, 30 tane yaralı. Şu kadar hapis, bu kadar bilmem ne olur. Kan davaları olur. Neler oluyor. Avukat kardeşimiz söylesin. Hep dünya sevgisinden oluyor. Bütün bunların hepsi ondan dolayı oluyor. Bu makbul değil. Yani bizim gönlümüzde dünya yok.

Bizim gönlümüzde ne var, âhiret var, Allah sevgisi var. Allah'ın rızasını kazanmak var. Bunun için fedakârlık var. Para veririz. Tatlı tatlı kazandığımız paraları seve seve veririz. Ter dökeriz. Fatih Sultan Mehmed Trabzon'un fethine gittiği zaman çok terlemiş. Öyle yerlerden geçmişler ki atın üstünde bile durmak mümkün değil. Atından inmiş, yürümüş. Akrabası bir yaşlı hanımefendi hatun diyor ki. 'Ah sultanım,

böyle küçücük bir kale için bu zahmetler ne revadır? Değer mi? Siz ki bir büyük sultansınız. Osmanlı sultanısınız. Emrinizde ordular var. Bu teri döküyorsunuz.” Eteklerini toplamış beline. Koca sultan kaleye çıkıyor. Durmuş demiş ki:

Valide, Allahu Teâlâ hazretleri bugün İslâm’ın kılıcını bize vermiştir. Bu bizim vazifemizdir. Biz bu vazifeyi güzel yapmazsak Allahu Teâlâ hazretleri bize bunun hesabını sorar.” Şuura bak. Yani güzel yerlerde zevk ve sefa sürmemiş, bir gaye uğruna ter dökmüş. Halbuki rahat yaşayabilirdi. İstanbul’da da rahat durmamış. İstanbul’u fethetmeden önce de devamlı bir uğraşma içinde, mücadele içinde ömrü geçmiş. O zamana kadarki padişahlar ve ondan sonra çoğu seferlere katılmışlar.

Ölmek var işin içinde. Sefere katılmak oyuncak değil. 1. Murad-ı Hüdavendigâr Kosova meydanında şehit oldu. Dua etmiş. Bakmış ki düşman ordusu çok kalabalık, Sırplar. Kendi ordusu da az. Muhit de yabancı muhit. Kosova. Diyor ki; “Yâ Rabbi! Eğer benim ordum bu kâfirlere burada yenilirse bu diyarlarda bir daha senin adın anılmaz.

Allahuekber La ilâhe illallah denilmez. Ordum muzaffer olsun Yâ Rabbi! Canım feda olsun. Ben hayat peşinde değilim. Yenilirim diye düşünmüyorum. Şöhret peşinde de değilim.”

İnsanın en kıymetli şeyi hayatıdır. Hayat gittikten sonra şöhret olmuş olmamış mühim değil. ‘Müslümanlar muzaffer olsun da yeter ki ben şehit olayım, razıyım. Ama Müslümanlar zafer kazansın Yâ Rabbi!’ diyor. Zafer kazanıyorlar Kosova’da. Yeniyorlar Sırpı. Zafer kazanılıyor. Muzaffer komutan tahtında, otağında 1. Murad. Bir Sırp genci esirler arasında. “Bir şey söyleyeceğim.” filan diye bir bahaneyle yanına yaklaşıncaya gizlediği bir yerinden hançerini çıkartıp yaralıyor padişahı. O hazırlıklı değil, oturuyor. Yani belki yeke yekte dövüş şartlarında onu yenebilirdi ama hançerleniyor şehit oluyor.

Vakıflar üzerine sempozyumumuz vardı. Bilimsel bir toplantımız. Halka açık. Orada anlattı benim İlahiyat Fakültesi’nden bir talebem. Ziyaret için gitmiş Bursa’ya. Bir camide çok ihlasla namaz kılan bir insan görmüş. Ama pantolonlu, uzun saçlı, sarı saçlı, mavi gözlü. Türk halkı tipinden

görünmüyor yani. Yabancı tipli. Ama çok güzel namaz kıldığı için hayran kalmış. Dışarda beklemiş. Oyalanmış. Onlar çıkarken yanaşmış, konuşmuşlar. Bir yanında mütercim. Amerikalıymış adam. Amerikan ırkındanmış. Türk filan değil. Amerikalıymış. Hıristiyan kökenli. Müslüman olmuş.

Bizim talebe de sormuş ona. Niye müslüman oldun? 'Dinleri inceledim. İslâm'ın Hak din olduğunu anladım. Kur'anı inceledim. Müslüman oldum.' demiş. Sonra bu dine en çok hizmet eden kimdir diye araştırdım. Osmanlılar'ı söylediler. Osmanlı tarihin inceledim demiş. Bunu benim talebem değil, Amerikalı söylüyor: "Benim kanaatime göre, benim incelemelerime göre Osmanlıların ilk 10 sultanı hilafsız evliyâdır. Sonrakileri bilmiyorum ama ilk 10'u bence kesin olarak evliyâullahtır." demiş. İlâhiyat mezunu, vaizlik de yapmıştır, Diyanet'te bulunan bir kardeşimiz diyor.

Osmanlılar'ın sultanlarının evliyâ olduğuna dair bir sözü Amerikalıdan duyunca utandım, diyor. "Sonra onunla beraber gezdik. I.Murat hazretlerinin türbesine gittik Çekirge'de." Çekirge Camii'nin karşısındadır

türbesi cennetmekânın. “Orada bir cezbeye tutuldu Amerikalı, bir Allah dedi diyor. Yarım saat kendinden geçti, orada zikretti.” diyor. Hiç böyle türbe ziyaret ettiniz mi siz? Böyle duygulandınız mı siz? Ben duygulanmadım, itiraf ediyorum karşınızda. Ben bu kadar duygulanmadım.

Murad-ı Hüdavendigâr’ı çok severim. Çok seviyorum ama ben böyle donuk bir insanım. O yarım saat orada cezbeye tutuldu diyor. *Allah Allah* diye zikretti I. Murad’ın türbesinde diyor. Biz kıymetlerimizi bilmiyoruz muhterem kardeşlerim. Biz bizi bilmiyoruz. Biz babamızı bilmiyoruz. Biz tarihimizi bilmiyoruz. Biz gerçekleri bilmiyoruz. Biz İslâm’ı bilmiyoruz. Biz çok kusurluyuz. Bizim başımıza gelenler kusurumuzdan geliyor.

O halde tekrar özetlememiz gerekirse. Bu hakim zât-ı muhteremin, hikmet sahibi zât-ı muhteremin hikmet dolu nasihatlerini unutmayın. Bu akşamın hatırası olsun. “Nasılsın” diye sordukları zaman size birileri. Siz bu cevabı daima hatırlayın. Ben Rabbime muvafakat üzereyim. Uyumluyum. Onun emirlerine mutîyim. Şeytana muhalefet

üzereyim, iki. Üçüncü nefse muhalefet üzere. Ondan sonra halka nasihat üzere.

Nasihat da öğüt demek değil, ukalalık demek değil. Açık kalplilik, iyi niyetlilik demek. İyiliğini istemek demek. Onu da hatırınızda tutacaksınız. Dördüncüsü de dünyada zaruret miktarı meyletmek. Tabii lazım. *'Viran olası hanede evlâd-u ıyâl var'* demiş şair, kızıyor kendisine. Layık olmayan kimselere kasideler yazıyor. Ne kadar para verecek diye bekliyor. Ben sana şiir yazıp da seni böyle layık olmadığını şeylerle sıfatlarla methedecek filan değilim ama neyleyim *viran olası hanede evlâd-u ıyâl var*. Çoluk çocuk var. Para istiyorlar. Parasız da bir şey olmuyor. Ağasın, paşasın bilmem ne bir sürü kaside yazıyoruz senin gibi ciğeri beş para etmez adama. Ne yapalım para alalım diye diyor.

Tabii bizim hanelerimiz mâmur olsun, viran olmasın da evlâd ü iyâlimiz var. Dosta düşmana, merde nâmerde muhtaç olmadan geçinmemiz lazım. Kimseye yük olmamız lazım. Aslanlar gibi avlanıp avımızın geriye kalanından başkaları istifade etsin dememiz lazım. Tilkiler ve sırtlanlar gibi aslanın

artıklarını yeme durumuna düşmememiz lazım. Aslan gibi olmamız lazım her birimizin. Onun için çalışıyoruz. Helalinden kazanacağız. Hayır yapacağız. Hasenât yapacağız. Bosna'ya göndereceğiz. Abhazyaya göndereceğiz. Somali'ye göndereceğiz. Afrika'ya göndereceğiz. Hayra sarf edeceğiz. Malımızla canımızla cihat edeceğiz diye kazanmamız gerekiyor. Bu mânada ticaret de ibadettir diye sohbetimizin içinde de geçti.

Allah hepinizden razı olsun. Birbirinizi sevin. Birbirinizi duadan unutmayın. Bir kardeşiniz olarak ben de sizlerden dua talep ediyorum. Allahu Teâlâ hazretleri hepinize dünyanın her türlü izzetlerini, şereflerini, güzelliklerini ihsan eylesin. İmân-ı kâmil ile âhirete göçüp Rabbülâlemin'in huzuruna yüzü ak, anlî açık olarak varmanızı, rızasını kazanıp cennetiyle cemaliyle müşerref olmanızı nasip eylesin. Dünyada ve âhirette her türlü şerden, kötülükten, sıkıntıdan, üzüntüden, dertten, beladan, musibetten, fitneden, fesattan Rabbimiz sizleri sevdiklerinizle beraber ailelerinizle dostlarınızla beraber korusun.

Beldelerimizi vesâir İslâm beldelerini her türlü semavî, arazî, maddî, mânevî, ilahî cezalardan, belalardan, musibetlerden hıfz-ı himaye eylesin. Mağdur ve mazlum müslüman kardeşlerimizi zulümden ve gadirden kurtarsın. Müslümanları aziz eylesin. Allahu Teâlâ hazretlerinin dinine hizmet etmeyi, onun dinini dünyanın her yerine yaymayı, bu hususta gayretle çalışmayı nasip eylesin. Bizim elimizle, bizim dilimizle bizim gayretimizle nice nice insanların hidayete ermesini, bizim vasıtamızla İslâm'a gelmesini, Allah'ın sevdiği kullar olmasını nasip eylesin. Rabbimizin huzuruna

﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ

رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي

﴿جَنَّتِي﴾³

﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾⁴

âyetlerinde bildirilen müspet bir tavırla Rabbimiz'in selamına mazhar olarak, "Gel

³ 89/Fecr, 27-30

⁴ 39/Yâsîn, 58

cennetime gir ey kulum, sevgili kulum." diye hitap ettiği kullardan olarak varmayı nasip eylesin Allah. Eğer kusurlarımız varsa, ki vardır, kusurlardan bizi kurtarsın. Nefsimizi yenmeyi nasip etsin. Şeytana uymamayı nasip etsin. Haramlardan, günahlardan korusun. Kötü huylarımız varsa onları silkeleyip atmayı nasip eylesin. Güzel huyları kazanıp iktisap edip, alim, f zıl, kâmil, hakim, edip, zarif, has, hakiki müslüman olmayı nasip eylesin. İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin. G n llerinizin muradlarını ihsan eylesin Rabbimiz.

Bi-hürmeti esr rı s reti'l-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŐAN

23 Cem ziye'l- hir 1413 / 19.12.1992

[Bütün DİĞER ÇEŞİTLİ KONUŐMALAR'A PDF olarak ulaŐmak için tıklayınız.](#)

